

Principles for Ensuring Continuity in Chinese Students' Piano Teaching in the System of Ukrainian Music-Pedagogical Education

Lan Chun Shin

*Postgraduate student,
Dragomanov National Pedagogical University (Kyiv, Ukraine)*

Abstract

In the article the principles of continuity and reasonable teaching piano students from China are given. The author stresses on activity of Music teacher performing in the modern school which is not limited music lessons. The preparation and leadership of musical evenings, musical groups working in inculcation these principles are shown. Analysis of psycho-pedagogical and methodological literature is presented. Among some factors of influence on the freshmen for adaptation to the conditions of piano teaching at universities can be noted studying motivation and performing activities, organization of educational process in higher education and independent work of students in the piano class.

Keywords: Chinese students, adaptation, performing self-realization, performance activities, motivation, learning process, principles, piano teaching.

Актуальність дослідження. Сучасні тенденції побудови Китаю як економічно розвиненої та політично стабільної країни передбачають створення мобільних громадських інститутів, здатних адекватно приймати та реагувати на виклики, що висуваються сьогоднішнім. За таких умов освіта, зокрема й мистецька, набуває пріоритетного статусу, а разом з тим виникає потреба в оптимізації всіх її складових з метою підвищення якості та конкурентоспроможності на ринку освітніх послуг. Для цього, перш за все, необхідно так організувати навчально-виховний процес, щоб студент міг одержувати відповідні знання, набувати професійних компетентностей, навичок креативності, розвивати мислення та можливість самореалізуватися не лише в стінах навчального закладу, але й в майбутній музично-педагогічній діяльності. В зв'язку з тим, що виконавська діяльність вчителя музики в сучасній школі не обмежується тільки проведенням уроків музики, а й використовується у позакласній роботі, під час підготовки та проведення музичних вечорів, а також у роботі в музичних гуртах, вважаємо за необхідне охарактеризувати деякі методологічні підходи до фортепіанного навчання студентів мистецьких факультетів вищих педагогічних закладів освіти.

Мета статті полягає у визначенні та теоретичному обґрунтуванні принципів наступності фортепіанного навчання студентів з КНР в системі музичнопедагогічної освіти України.

Виклад основного матеріалу. Вирішення цього питання передбачає застосування як загальнонаукових (загально дидактичних) так і спеціальних принципів, орієнтування на які якісно покращить процес та результат їхньої навчальної діяльності. З точки зору класичної дидактики, принципи і правила залежать від мети і завдань професійного вдосконалення особистості на конкретному етапі соціального розвитку [7, с. 234; 5; 6]. В зв'язку з цим вважаємо доречним визначити такі спеціальні принципи фортепіанного навчання: адаптації та виконавської самореалізації.

Процес фортепіанної підготовки студентів з КНР в системі музичнопедагогічної освіти України буде успішний за умови швидкої адаптації першокурсників до нових українських реалій та навчання у вищій школі. Важливий період набуття адаптаційної здатності молоді відбувається після закінчення навчання в школі та одержання атестату про повну загальну освіту. Процес входження колишніх китайських учнів до складу українського студентства є одним із важливих напрямів досліджень науковців, у полі зору яких знаходиться вдосконалення системи мистецької освіти в Україні та Китаї.

Сучасними науковцями накопичено значний теоретичний і методичний матеріал, що забезпечує оптимізацію адаптаційного процесу особистості. Так, у роботах Г.Балла, А.Реана, І.Роберт, С.Розума розглянуто важливі питання соціологічного та психологічного аспектів проблеми адаптації; у дослідженнях О.Гори, В.Дугинець, Ю.Семенова розкривається професійний аспект адаптації студентів ВНЗ; у працях І.Вільш, О.Зубра, З.Кожанової оптимізація адаптаційного процесу студентів ВНЗ розглядається як найважливіший резерв підвищення ефективності навчання; у дослідженнях А.Жиркової, Є.Москвиної, Н.Савельової вивчається питання психологопедагогічного супроводу адаптаційного процесу першокурсників; у роботах провідних музикантів-педагогів (Я.Мільштейна, Л.Оборіна, Г.Нейгауза) та молодих науковців (П.Косенко, Н.Мозгальової) висвітлюються питання адаптації майбутніх учителів музики до концертної діяльності; в центрі уваги досліджень Н.Ашихміної, Лін Сяо, Шугуана, О.Щолокової, У Іфан знаходяться питання адаптації

першокурсників з Китаю до умов навчання на мистецьких факультетах вищих навчальних закладів України.

Разом з тим, аналіз психолого-педагогічної та науково-методичної літератури свідчить про недостатню кількість наукових розробок, методичних та інших матеріалів, які можна було б використати для скорочення терміну адаптації першокурсників у навчальних закладах, а також для контролю за адаптаційним процесом, що забезпечують високу успішність фортепіанного навчання у педагогічних університетах. Вчені наголошують, що входження студентів-першокурсників до навчального середовища тісно пов'язане з усвідомленням та прийняттям ними нового суспільного статусу – студента вищого навчального закладу, з чітко визначеними цілями, завданнями та відповідними обов'язками та вимогами. Необхідність у задоволенні новоутворених цілей і завдань мистецької освіти зумовлює потребу заміни старих, раніше вироблених мотивів навчання на нові, більш ефективні. В зв'язку з цим актуальними стають питання взаємозв'язку процесу адаптації з підвищенням навчальної активності, формуванням позитивної мотивації розвитком виконавських умінь та навичок самоосвіти в процесі фортепіанного навчання.

У сучасній науковій літературі дослідники розрізняють сенсорну та соціальну адаптацію. Особливо важливою для фортепіанної підготовки є сенсорна адаптація, адже студентам з КНР необхідно адаптуватися до нової країни, умов навчання (також і до інструменту), викладачів, однокурсників і слухачів. Вона характеризується широким діапазоном змін чуттєвого характеру, їх швидкістю, вибірковістю до адаптаційного впливу.

Значну роль у фортепіанній підготовці китайських студентів відіграє й соціальна адаптація, котра визначається як процес і результат постійного активного пристосування індивіда до умов соціального середовища. Співвідношення цих видів адаптації визначає характер поведінки і залежить від цілей і ціннісних орієнтацій особистості, можливостей їх досягнення в соціальному оточенні.

Для нашого дослідження важливо розглянути особливості адаптації студентів до навчання у вищому навчальному закладі. *По-перше*, необхідно виходити з того, що явище адаптації передбачає двосторонні зміни в системі «індивід-середовище»; *подруге*, треба

враховувати активну позицію студента щодо «пристосування» навчально-виховного процесу до власних потреб; *по-третє*, активність студента за таким підходом вбачається лише в перетвореннях, що відбуваються на психологічному та фізіологічному рівнях.

Враховуючи останнє, переважна більшість дослідників (Г.Балл, Ф.Березіна, В.Лесовий, В.Медведева, А.Реан та ін.) описують її за допомогою прикінцевого результату, тобто адаптованості. На їх погляд – це явище пасивного пристосування особистості до нових умов середовища, що включає фізіологічну, психологічну, дидактичну та професійну складові [2, с. 6].

Серед чинників, що впливають на адаптацію першокурсників до умов фортепіанного навчання у ВНЗ можна відзначити мотивацію навчально-виконавської діяльності, організацію навчального процесу у вищому навчальному закладі та самостійну роботу студентів в класі фортепіано.

Серед труднощів адаптації першокурсників до навчання у ВНЗ необхідно виділити одну, зумовлену специфікою самого процесу навчання, а саме тим, що адаптивна ситуація, тобто необхідність обрання фаху, усвідомлення потреби подальшого навчання з метою одержання професійних знань, умінь і навичок змушує першокурсників створювати свій власний «ідеалізований» образ як студента, так і майбутнього фахівця.

Крім того, необхідно зважати ще й на такі складності як необхідність обробки значного, порівняно з періодом навчання у школі, обсягу інформації за короткі терміни; хвилювання, пов'язане з переходом від шкільного до дорослого життя та навчання в іншій країні; недостатній рівень сформованості навичок самостійної роботи; індивідуальні особливості сприйняття та відтворення інформації кожним студентом.

Враховуючи особливості фортепіанної підготовки студентів з КНР в системі музично-педагогічної освіти України, поняття «адаптація студентів до фортепіанного навчання» розглядаємо як динамічний процес фізіологічних та психологічних перетворень особистості, викликаний організованою діалоговою взаємодією викладача і студента. Його результатом є вироблення оптимальної навчальної стратегії, яка дозволяє ефективно задовольняти власні потреби, що виникають у процесі оволодіння цим музичним інструментом.

З вищезглянутим тісно пов'язаний принцип виконавської самореалізації. Його застосування викликано тим, що фортепіанна підготовка студентів з КНР в українських вузах має великі можливості для розкриття їх виконавського ресурсу. Це може проявлятися по-різному: в успішності навчання, участі у музичних фестивалях і конкурсах, в музично-просвітницькій діяльності, у музично-естетичному вихованні школярів.

Психологічний аспект самореалізації особистості знайшов відображення у роботах А.Адлера, К.Хорні, К.Роджерса, А.Маслоу, Ф.Перлза, в яких поняття «самореалізація» є синонімом поняття «самоактуалізація», що означає бути реальним, існувати фактично, тобто позначає стійкі позитивні зміни в особистості, реалізацію її природного творчого потенціалу. Для нашого дослідження, спрямованого на забезпечення наступності фортепіанного навчання, важливою є робота А.Маслоу «Мотивація і особистість», в якій наголошується, що самоактуалізація – це бажання людини самовідбутися, тобто стати тим, ким вона може бути; використання самою людиною талантів, здібностей, можливостей тощо. При цьому її досягнення повинні оцінюватись не за тим, що людина зробила порівняно з іншими, а за тим, наскільки повно вона використала свої потенційні можливості, до якого рівня ототожнила поняття «праця» і «радість» [3].

Науковець робить важливий висновок стосовно того, що пріоритет у досягненні самоактуалізації належить саме художньому вихованню як активатору інтелектуального і творчого розвитку, позитивної емоційності й комунікативності. На переконання вченого, його не слід розглядати як прикрасу чи розкіш, оскільки досвід художнього виховання може стати прикладом для творчого засвоєння культурноестетичних цінностей. Опановуючи мистецькі надбання, особистість позитивно змінюється, розвивається.

Враховуючи, що успішність фортепіанного навчання передбачає усвідомлений розвиток потенційних можливостей студента розглянемо роботу Л.Кагана «Художня культура і художнє виховання», в якій самореалізація розглядається у якості активного процесу, можливого за умови усвідомлення особистістю власних інтересів, потреб, здібностей, які вона втілює в практичній діяльності. Саме в процесі праці та різних видів діяльності людина виявляє свої здібності, потреби, реалізує свої сутнісні сили.

Разом з тим, «процес самореалізації зводиться не лише до реалізації природних здібностей, а передбачає також формування особистості під впливом певних умов життя, соціальних позицій та установок» [1, с. 34, с. 63].

Загально визнано, що успішність фортепіанного навчання студентів залежить від обраних виконавських еталонів (ідеалів), які стають орієнтирами для наслідування. В зв'язку з цим надзвичайно важливою є думка сучасних психологів, що самореалізація внутрішнього творчого потенціалу особистості здійснюється шляхом розв'язання гострих суперечностей між Я-ідеалом і Я-реальністю. Це дозволяє виокремити низку сутнісних характеристик самореалізації особистості: по-перше, вона є живим та безкорисливим переживанням, у процесі якого «Я» індивіда реалізує самого себе; по-друге, це безперервний процес самовдосконалення шляхом вибору, якому притаманні напруження волі, подолання страху тощо; по-третє, вона являє собою дії, узгоджені з «внутрішнім» голосом, що передбачає відповідальність особистості за їх наслідки перед собою, сім'єю та суспільством (Маслоу).

Аналіз наукових праць мистецької галузі свідчить, що досліджуючи проблеми художньої освіти дослідники досить часто використовують поняття «художньо-творча самореалізація». Його характерною ознакою, на думку О.Щолокової, є «уміння здійснювати художньо-творчу діяльність з метою спілкування через світ художніх образів». За таких умов творче сприймання творів мистецтва, їх самостійне виконання та художньо-творча інтерпретація набувають катарсичного характеру, стають джерелом щирих переживань і дають насолоду, активізують творчі потенції школярів [8, с. 25].

Опрацювання музикознавчих (Д.Благой, Г.Гільбурд, Г.Гостдінер, Є.Гуренко, М.Давидов, Ст.Кунце) та методичних (О.Алексєєв, Л.Барейнбойм, Г.Коган, Я.Мільштейн, Г.Нейгауз) робіт з фортепіанного виконавства засвідчило, що основою, засобом та визначальною умовою самореалізації студентів є активна виконавська діяльність. На переконання Н.Мозгальової, в процесі підготовки вчителя музичного мистецтва виконавська діяльність реалізує декілька функцій: інформаційно пізнавальну – спрямовану на засвоєння студентами музичних знань, активізацію їх мистецько-пізнавального пошуку,

формування виконавських інтересів, поглядів, смаків; комунікативну – розраховану на спілкування з музичними творами та організацію креативної взаємодії в інструментальному класі; стимулюючу – спрямовану на активізацію творчої активності, самостійності студентів, прагнення досягати найвищих результатів у виконавському мистецтві.

Виконавська діяльність студентів з КНР в системі музично-педагогічної освіти України передбачає оволодіння студентами необхідними знаннями у галузі музичного мистецтва в єдності з уміннями їх практичного відтворення у виконавській діяльності та досвідом впровадження в педагогічну практику. На їх основі у них формується професійна спрямованість та ціннісне ставлення до музично-педагогічної професії.

Головною особливістю виконавської діяльності в педагогічному вузі є те, що відбувається цілеспрямована педагогічна взаємодія викладача і студента, котра дозволяє враховувати індивідуальні особливості й потреби студентів, вирішувати суспільно-необхідні завдання мистецької освіти за рахунок активізації педагогічно зорієнтованої виконавської діяльності, заохочення майбутніх педагогів до самовдосконалення, збагачення художньо-естетичного та виконавського досвіду. З цих позицій виконавську самореалізацію майбутнього вчителя музики визначаємо як свідому діяльність, спрямовану на більш повне виявлення і розвиток власних виконавських можливостей у педагогічному просторі. Успішність виконавської самореалізації вчителя музики залежить від його готовності реалізуватися у виконавській діяльності [9; 10], а також сприятливих соціально-педагогічних умов, що передбачає співвіднесення власних цілей з потребами музично-педагогічної практики.

Підсумовуючи сказане зазначимо, що вищерозглянуті принципи фортепіанного навчання можуть стати основою експериментальної методики, яка сприятиме формуванню готовності майбутніх фахівців до виконавської діяльності, розвитку їх особистісно і суспільно значущих світоглядних якостей, забезпечить підтримку майбутнього вчителя на шляху його індивідуального визначення в світі мистецьких цінностей, а також активізує процеси виконавської самореалізації, саморозвитку та самовдосконалення.

Подальшого наукового пошуку потребують питання інтеграції фортепіанної та теоретико-методичної підготовки студентів з КНР в системі музично-педагогічної освіти України.

References

1. Kohan L.N. *Khudozhestvennaia kultura y khudozhestvennoe vospytanye* [Artistic culture in artistic upbringing] / L.N.Kahan. – M. : Znanye, 1979. – 63 s.
2. Liesovyi V.Iu. *Orhanizatsiino-pedahohichni umovy adaptatsii pershokursnykiv do navchannia u vyshchykh tekhnichnykh navchalnykh zakladakh* [Organizational-pedagogical conditions of the first year students' adaptation for learning in the higher technological institutions] : avtoref. na zdob. ... kand. ped. nauk / V.Iu. Liesovyi. – Vinnytsia, 2014. – 20 s.
3. Maslou A.G. *Motivacia lichnosti* [Motivation of Personality] / Maslou A.G. ; [translation from English A.M.Tatlybaev]. – SPb. : Evrazy`ya, 2001. – 478 s.
4. Mozghalova N.H. *Teoriia ta metodyka instrumentalno-vykonavskoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv muzyky* [Theory and methodic in instrumental-mastery preparation future Music teachers'] : avtoref. na zdobuttia nauk. stupenia doktora ped. nauk. / N.H.Mozghalova. – Kyiv,2012. – 43 s.
5. Pet'ko L.V. *Aktual'nist' formuvannja profesijno orijentovanogo inshomovnogo navchal'nogo seredovyshha v umovah universytetu* [Actuality of forming of the professionally oriented educational environment in the conditions of university] / Gumanitarnyj visnyk DVNZ «Perejaslav-Hmel'nyc'kyj derzh. ped. un-t imeni Grygorija Skovorody»: [zb. nauk. prac']. – Perejaslav-Hmel'nyc'kyj, 2014. – Vyp. 33. – S. 128–141. **URI** <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/7452>
6. Pet'ko L.V. *Shljahy formuvannja inshomovnoi' sociokul'turnoi' kompetencii' studentiv mystec'kyh special'nostej VNZ u procesi fahovoi' pidgotovky* [The Ways of Formation of Foreign Language Socio-Cultural Competence of Students of Music-Pedagogical Specialties in High School in the Process of Professional Teaching] / Problemy pidgotovky suchasnogo vchytelja: zb. nauk. pr. Umans'kogo derzh. ped. un-tu imeni Pavla Tychyny. – Uman' : PP Zhovtyj O.O., 2012. – Vypusk 6. – Chastyna 3. – S. 57–62. **URI** <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/7445>
7. *Sotsialno-pedahohichniy slovnyk* [Social-pedagogical dictionary] / za red. V.V adula. – K. : «Eks Ob», 2004, – 304 s.
8. Shcholokova O.P. *Khudozhno-estetychne vykhovannia shkolariv zasobamy khudozhnoi kultury* [Artistic education of pupils with artistic culture means] : navchalnyi posibnyk / O.P.Shcholokova – K. : UDKU, 1993. – 80 s.
9. Shcholokova O.P. *Khrestomatiia fortepiannykh tvoriv ukrainskykh kompozytoriv [Noty]. persha chastyna* [Reader of Ukrainian composers' Piano music] / O.P.Shcholokova ; N.M.Zghurska; N.M.Strochan. – K. : NPU im. M. P. Drahomanova, 2007. – 378, [2] s.
10. Pet'ko L.V. Formation of professionally oriented foreign language teachingenvironment in the conditions of university for students of art specialties / L.V.Pet'ko // Economics, management, law: problems of establishing and transformation: Collection of scientific articles. – Al-Ghurair Printing & Publishing LLC, Dubai, UAE, 2016. – P. 395– 398. **URI** <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/9779>

Translation of the Title, Name and Abstract to the Author's Language

УДК:786.2:374

Лань Сін Цзюнь. Забезпечення наступності фортепіанного навчання студентів з КНР в системі музично-педагогічної освіти України.

Анотація. У статті визначено та обґрунтовано принципи наступності фортепіанного навчання студентів з КНР в системі музично-педагогічної освіти України, зокрема принципи

адаптації та виконавської самореалізації. Визначено чинники, що впливають на адаптацію першокурсників до умов фортепіанного навчання у ВНЗ: мотивація до навчально-виконавської діяльності, організація навчального процесу у вищому навчальному закладі та самостійна робота студентів у класі фортепіано.

Ключові слова: адаптація, виконавська самореалізація, виконавська діяльність, мотивація, навчальний процес, принципи, китайські студенти, фортепіанне навчання.

Література

1. Коган Л.Н. Художественная культура и художественное воспитание. / Л.Н.Каган. – М. : Знание, 1979. – 63 с.
2. Лесовий В.Ю. Організаційно-педагогічні умови адаптації першокурсників до навчання у вищих технічних навчальних закладах : автореф. на здоб. ... канд. пед. наук / В.Ю. Лесовий. – Вінниця, 2014. – 20 с.
3. Маслоу А.Г. Мотивация и личность / Маслоу А.Г. ; [перевод с англ. А.М.Татлыбаева]. – СПб. : Евразия, 2001. – 478 с.
4. Мозгальова Н.Г. Теорія та методика інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики : автореф. на здобуття наук. ступеня доктора пед. наук. / Н.Г.Мозгальова. – Київ,2012. – 43 с.
5. Петько Л.В. Актуальність формування професійно орієнтованого іншомовного навчального середовища в умовах університету / Л.В.Петько // Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький держ.пед. уні-т імені Григорія Сковороди»: зб. наук. пр. – Переяслав-Хмельницький, 2014. – Вип. 33. – С. 128–141. **URI** <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/7452>
6. Петько Л.В. Шляхи формування іншомовної соціокультурної компетенції студентів мистецьких спеціальностей ВНЗ у процесі фахової підготовки / Л.В.Петько // Проблеми підготовки сучасного вчителя: зб. наук. пр. Уманського держ. пед. ун-ту імені Павла Тичини. – Умань : ПП Жовтий О.О., 2012. – Випуск 6. – Ч. 3. – С. 57–62. **URI** <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/7445>
7. Соціально-педагогічний словник. / за ред. В.В адула. – К. : «Екс Об», 2004, – 304 с.
8. Щолокова О.П. Художньо-естетичне виховання школярів засобами художньої культури : навчальний посібник./ О.П.Щолокова – К. : УДКУ, 1993. – 80 с.

9. Щолокова О.П. Хрестоматія фортепіанних творів українських композиторів [Ноти]. перша частина / О.П.Щолокова ; Н.М.Згурська; Н.М.Строчан. – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2007. – 378, [2] с.

10. Pet'ko L.V. Formation of professionally oriented foreign language teaching environment in the conditions of university for students of art specialties / L.V.Pet'ko // Economics, management, law: problems of establishing and transformation: Collection of scientific articles. – Al-Ghurair Printing & Publishing LLC, Dubai, UAE, 2016. – P. 395–398.

URI <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/9779>